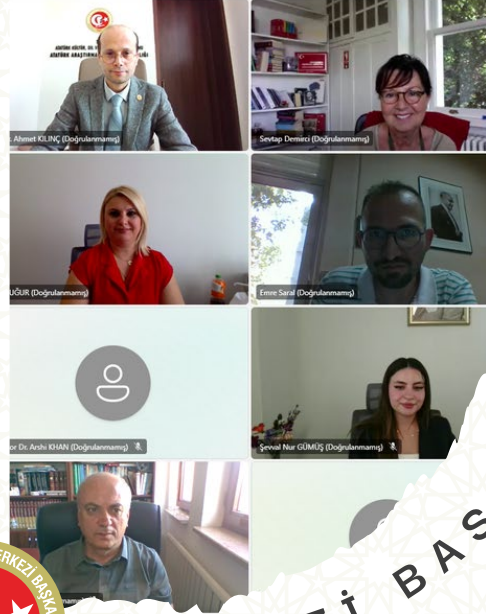

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

ATAM BÜLTEN

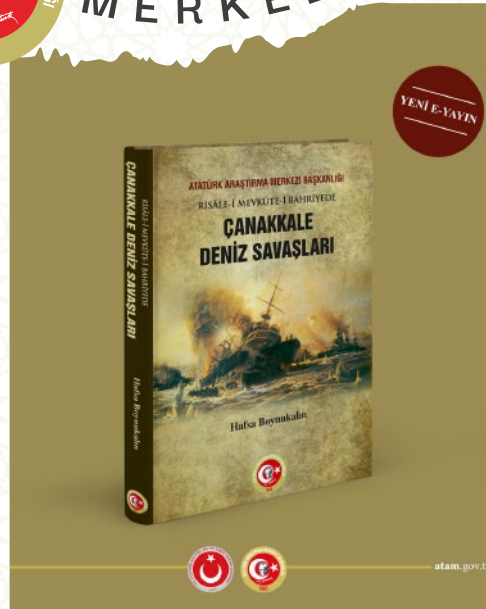
01-30 HAZİRAN 2025

ATATÜRK ARAŞTIRMA

MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Yayınlar

Türk Dünyası Ansiklopedisi

Toplantılar

“Rüşâle-i Mevkûte-i Bahriyede
Çanakkale Deniz
Savaşları”

Türk Dünyası
Ansiklopedisi’nin
Mobil Uygulaması

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti
Tarihi Bilim ve Uygulama
Kolu Toplantısı

'Benim en büyük eserim, Türkiye Cumhuriyeti'dir.'

K. Atatürk

İÇİNDEKİLER

01

BAŞKANLIK MAKAMI

Ziyaretler

7

02

YAYINLAR

Yeni e-yayın

9

03

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

11

04

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Türk Dünyası Ansiklopedisi'nin
mobil uygulaması hizmete girdi

13

Yeni Eklenenler

14

Tataristan'dan Türk Dünyası
Ansiklopedisi'ne ilgi

15

İÇİNDEKİLER

05

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı

17

Sürelî Yayın Komisyonu Toplantısı

17

Genel Okuyucuya Yönelik Kitap Hazırlama Çalışma Grubu Toplantısı

18

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim ve Uygulama Kolu Toplantısı

18

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu 75 Sayılı Toplantısı

19

06

YAKINDA

86. Yıl Dönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli

21

Yazarlarımızın İmza Töreni Etkinliği

22

07

BİLİM KURULU ÜYELERİNDEN

Prof. Dr. Ayten Sezer ARIĞ

24-25

Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU

26-27

Prof. Dr. Zehra ASLAN

28-29

08

HABERLEŞME ÜYELERİNDEN

Prof. Dr. Celal METİN

31-32

Prof. Dr. Fevzi ÇAKMAK

33-34

01

BAŞKANLIK MAKAMI

AYBÜ Hukuk Fakültesi Dekanından ATAM Başkanına Ziyaret

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Neslihan Karataş Durmuş, ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç'a nezaket ve iş birliği ziyaretinde bulundu.

02

YAYINLAR

“Risâle-i Mevkûte-i Bahriyede Çanakkale Deniz Savaşları” Başlıklı Eser, Okuyucunun İstifadesine Sunuldu

YENİ E-YAYIN

atam.gov.tr

Hafsa Boynukalın tarafından kaleme alınan ve Çanakkale Deniz Savaşları ile dönemin teknik ve askerî durumunun bir portresini sunan “Risâle-i Mevkûte-i Bahriyede Çanakkale Deniz Savaşları” başlıklı eser, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları arasında yerini aldı.

E-yayına
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

03

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Atatürk Ansiklopedisi Gelişmeye Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

ATATÜRK
ANSİKLOPEDİSİ

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulamasına ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulamasına ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu, 30 Haziran 2025 tarihinde 75 sayılı toplantısını yaptı ve inceleme süreçleri olumlu tamamlanan 6 madde başlığının ansiklopediye dâhil edilmesine ve 9 yeni maddenin kaleme alınmak üzere yazarlara sipariş edilmesine karar verildi. Son olarak "Mütareke Dönemi Ordu Müfettişlikleri" maddesi yayına alındı ve toplam madde sayısı 1321 oldu. Her geçen gün artan madde sayısı ile gelişen bir kaynak olan Atatürk Ansiklopedisi, araştırmacı ve okuyuculara doğru, tarafsız ve bilimsel bilgi sunmaya devam etmektedir.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

Tümü

İSMAİL HAMİ DANIŞMEND (1892-1967)

Sivas Kongresi Delegeesi, Tarihçi Ve Yazar.

İsmail Hami Danişmend 1892 yılında Merzifon'da doğmuştur. Babası, Türkmen meliklerinden olup Anadolu'da teessüs eden ilk Türk beyliklerinden Sivas merkezli Danişmendli Devleti'nin kurucusu Danişmend G...

Kemalattin Kuzucu

TALAT AYDEMİR (1917-1964)

1 Temmuz 2025

Almet Talat Aydemir, 1917 yılında Bilecik'in Söğüt ilçesinde doğmuştur. Babası savaş gazisi Binbaşı Necip Aydemir'dir. İlkokulu Adapazarı Cumhuriyet Okulu'nda okuyan Aydemir, ortaokul öğrenimini Kadık...

Fevzi Çakmak

NURİYE PINAR ERDEM(1914-2006)

1 Temmuz 2025

Jeolog, Akademisyen, Siyasetçi, Türkiye Jeologlar Birliği Kurucusu. Türkiye'nin ilk Jeoloji Profesörü olan Nuriye Pinar Erdem, aynı zamanda X. ve XI. Dönem Demokrat Parti (DP) İzmir milletvekillerindendir. 15 Mart 1914'te İstanbul'da doğan Nuriye Hanım'ın babası Müder...

Filiz Çolak

PERİHAN ARIBURUN (1913-2001)

1 Temmuz 2025

Hukukçu, Siyasetçi, Milletvekili. 23 Ocak 1913'te İstanbul Şişli'de doğan Perihan Arıburun, Atatürk'ün Harp Okulundan hocaası olan General A. Naci Eldeniz'in kızıdır. Aynı zamanda annesi Makbule Eldeniz'in Osmanlı Devleti'nin son dönem...

Filiz Çolak

MÜTAREKE DÖNEMİ ORDU MÜFETTİŞLİKLERİ

30 Haziran 2025

Osmanlı Ordusunun Mütareke Koşulları Çerçevesinde Düzenlenmesi Amacıyla Kurulan Askeri Teşkilat. Askeri birliklerin ordu komutanı seviyesindeki generaller tarafından teftiş edilmesi ve bu generallerin barış döneminde "ordu müfettişi" sıfatıyla görev yaparak orduyu sefere hazırlamak için plan, tat...

Örken Canbek

M. KEMAL ATATÜRK'ÜN GİRESUN ZİYARETLERİ

30 Haziran 2025

1924 Yılı Eylül Ayında Boğazlardan Geçerek Karadeniz'e Yaptığı Sonbahar Gezisi Çerçevesinde Mustafa Kemal Paşa'nın Giresun Ziyareti. Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'nin tamamlanmasının ardından devletin kurumlarının oluşması, halkın ihtiyaçlarını tespit etme, hizmetlerin daha hızlı ulaştırılması, Türk ordusunun eğitim ve teçhizatı...

İbrahim Baş

Görüntülenme Sayısı: 11.293.255

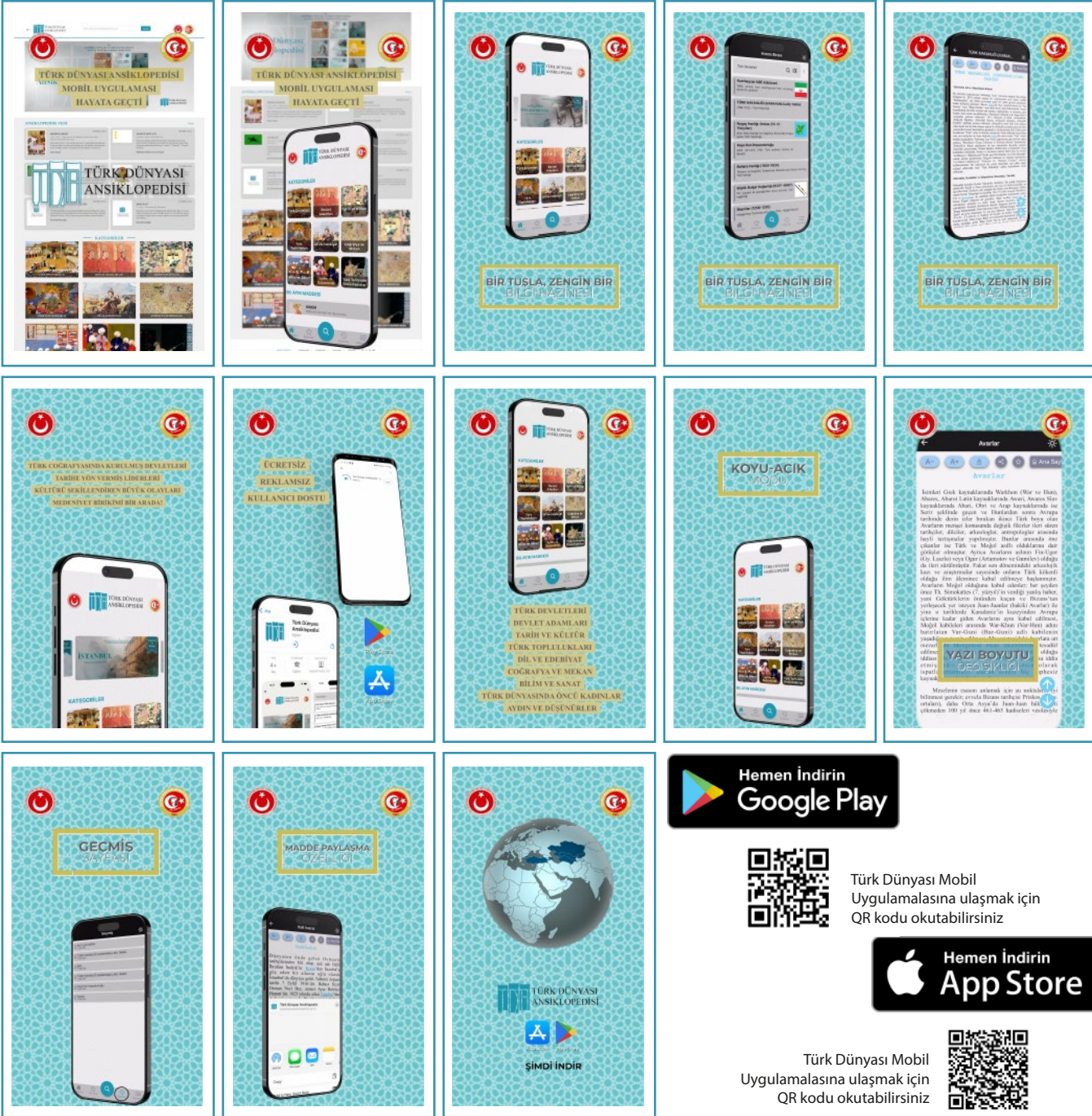

Atatürk Ansiklopedisine ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

04

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Türk Dünyası Ansiklopedisi'nin Mobil Uygulaması Hayata Geçirildi

Dijital ansiklopedinin öncü kurumlarından biri hâline gelen Atatürk Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan Türk Dünyası Ansiklopedisi'nin zengin içeriği **mobil uygulama** olarak 19 Haziran 2025 tarihinde kullanıcıların erişimine sunuldu. IOS ve Android platformlarında ücretsiz ve reklamsız olarak yayınlanan uygulama; gece/gündüz modu, favori listesi, madde geçmişi ve metin içi bağlantı özellikleriyle kullanıcı dostu bir deneyim sunmaktadır.

Türk Dünyası Ansiklopedisi İçeriğini Zenginleştirmeye Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Türk Dünyası Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

TÜRK DÜNYASI
ANSİKLOPEDİSİ

31 Aralık 2024 tarihinde 137 maddeyle dijital dünyadaki yolculuğuna başlayan Türk Dünyası Ansiklopedisi, aradan geçen sürede hem içerik hem de ilgi bakımından kayda değer bir ivme kazandı. 13 Haziran 2025'te gerçekleştirilen 33 sayılı Türk Dünyası Çalışma Grubu toplantısının ardından, ansiklopedideki madde sayısı 225'e ulaştı. Yayına başladığı günden bu yana yaklaşık 35.000 ziyaret alan platform, artan ilgiyi karşılayacak şekilde içerik üretimine hız kesmeden devam ediyor. Ansiklopedide Haziran ayı içerisinde son yayınlanan madde Naim Süleymanoğlu'dur.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

NAİM SÜLEYMANOĞLU

(1967–2017) Türk Halterci

23 Ocak 1967'de bir Türk köyünde doğdu. (Bulgarca: Momçilgrad) Ahlatlıç'ta doğdu. Annesinin adı Hatice, babasının adı Naim'dir.

Seyfi Yıldırım

30 Haziran 2025

RUA

(?-434)– Vrupa Hun Hükümdarı

Adı kaynaklarda Ruga, Roa(s), Rua, Roila, Rugila şeklinde geçmektedir. Aslı Türkçe olduğu düşünülen ismin Gotça yazılı Roila'daki -la sevgi kükültme ekidir. Rua'nın "kurtçuk" manasına geldiği düşünülür.

Ali Ahmetbeyoğlu

16 Haziran 2025

ÖMER SEYFETTİN

(1884–1920) – Türk Hikâye Yazarı, Yeni Lisan Hareketi Ve Millî Edebiyat Hareketlerinin Öncü İsmi

Modern Türk hikâyesinin dönüm noktalarından birini oluşturan ve Türkçenin bugünkü hâlini kazanmasında büyük katkıları bulunan Ömer Seyfettin, Ömer Şevki Bey'in yeni görev yeri İnebolu ve Ayancık olarak...

Hülya Eraydın Argunşah

MİRKASIM USMANOV

(1934–2010)–Türk Bilim İnsanı

Kazan Türklerinden olan Prof. Dr. Mirkasım A. Usmanov (Tat. Mirkasıym Gabdelakhat ulı Gosmanov), tarihçi-yazar, modern Tatar arkeografisinin kurucusu, Tataristan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi aslı üs...

Ekrem Kalan

22 Haziran 2025

ÇAKA BEY

Türk Beyi, Devlet Adami, İlk Türk Denizcisi

Çaka Bey, XI. yüzyılın ikinci yarısında Türk tarihinde Anadolu kıyılarında ilk donanmayı kuran Selçuklu denizcisidir. Ege sahillerinde denizcilik faaliyetleri gerçekleştirmiş, İzmir ve çevresinde hâki...

Erkan Göksu

16 Haziran 2025

Tataristan'dan Türk Dünyası Ansiklopedisi'ne İlgi

“

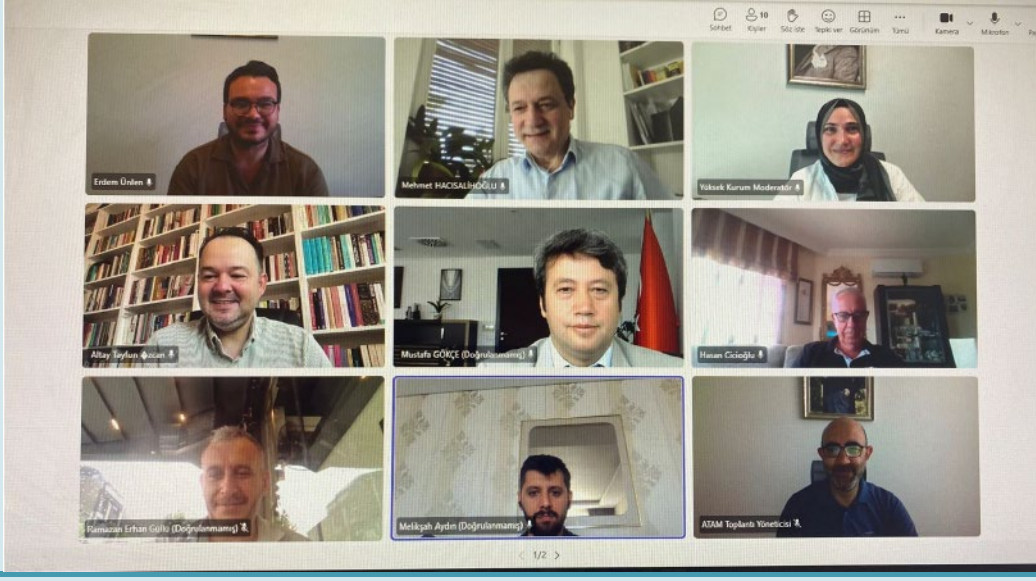
Tataristan Bilimler Akademisi G. İbragimov Edebiyat Dil ve Sanat Enstitüsü'nden Feniye Feyzullina tarafından Türk Dünyası Ansiklopedisi ile ilgili sunum yapıldı ve sunum Tatarca konferans kitabında ve Rusça bir dergide yayımlandı. Söz konusu sunumda Türk Dünyası Ansiklopedisi'nden; Türk halkları, kültürleri, tarihleri ve dilleri hakkında kapsamlı bilgi sunan, titizlikle hazırlanmış bir proje olarak bahsedildi.

05

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı Yapıldı

Türk Dünyası Çalışma Grubu 13 Haziran 2025 tarihinde 33 sayılı toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda 60 gündem maddesi görüşüldü.

Sürelî Yayın Komisyonu Toplantısı Gerçekleştirildi

Atatürk Araştırma Merkezi Sürelî Yayın Komisyonu'nun 19. toplantısı, 18 Haziran 2025 tarihinde yapıldı. 13 gündem maddesi ele alındı ve karara bağlandı. Kasım ayında yayımlanacak Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi'nin 112. sayısı hakkında görüşüldü.

Genel Okuyucuya Yönelik Kitap Hazırlama Çalışma Grubu Toplantısı Yapıldı

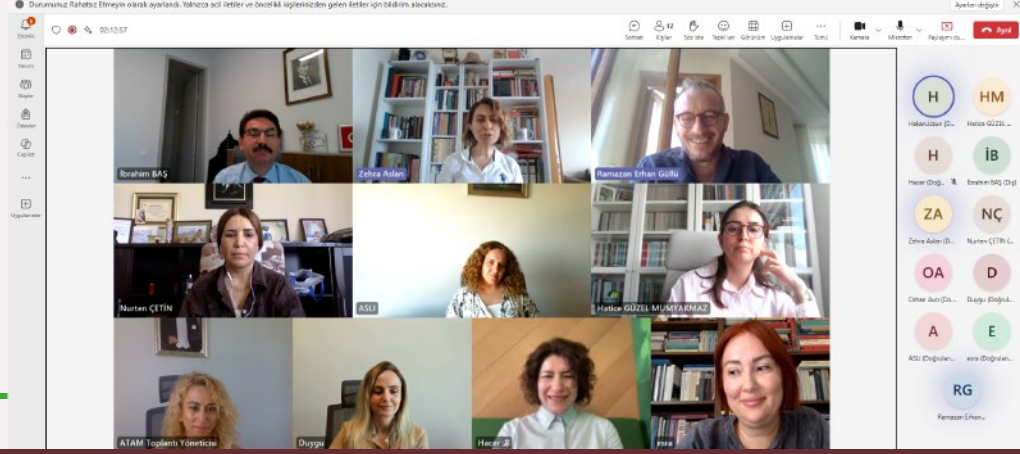
Genel Okuyucuya Yönelik Kitap Hazırlama Çalışma Grubu, 8. toplantısını 20 Haziran 2025'te gerçekleştirdi. Toplantıda Genel Okuyucu Serisi II kapsamındaki eserlerin durumu görüşüldü.

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim ve Uygulama Kolu Toplantısı Düzenlendi

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim ve Uygulama Kolu Toplantısı 27 Haziran 2025'te düzenlendi. Gerçekleştirilen toplantıda Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim ve Uygulama Kolu başkanı ve üyeleri editörlüğünde hazırlanacak “Atatürk İlkeleri” konulu 6 kitaplık editöryal eser çalışmaları başlatıldı. Bu çerçevede editör önerileri, yazım ilke ve esasları ve projenin çalışma takvimi görüşüldü.

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu 75 Sayılı Toplantısını Yaptı

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu, 30 Haziran 2025 tarihinde 75 sayılı toplantısını yaptı. İnceleme süreçleri olumlu tamamlanan 6 madde başlığının ansiklopediye dâhil edilmesine ve 9 yeni maddenin kaleme alınmak üzere yazarlara teklif edilmesine karar verildi.

06

YAKINDA

**YENİ ETKİNLİK
ÇOK YAKINDA**

86. Yıl Dönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı Paneli

Hatay'ın Türkiye'ye katılma sürecinin tarihsel, diplomatik ve toplumsal boyutlarını kapsamlı biçimde ele almak amacıyla 23 Temmuz 2025 tarihinde “86. Yıl Dönümünde Hatay'ın Ana Vatana Katılışı” başlıklı bir panel düzenlenecektir. Türkiye-Suriye ilişkilerinin Hatay konusundaki geçmişinin de irdeleneceği panelde ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç moderatörlük görevini üstlenecekken, Prof. Dr. Ömer Osman Umar, Prof. Dr. Olcay Özkaya ve Prof. Dr. Fevzi Çakmak panelist olarak konuya ilişkin sunumlarını gerçekleştirecektir.

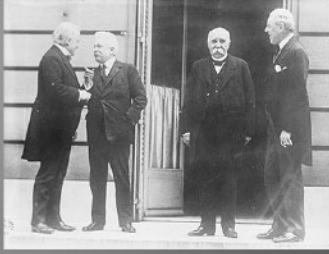
Yazarlarımızın İmza Töreni Etkinliği

23 Temmuz 2025 tarihinde “86. Yıl Dönümünde Hatay’ın Ana Vatana Katılışı” başlığıyla gerçekleştirilecek panelin hemen ardından kitap imza günü etkinliği düzenlenecektir. Prof. Dr. Ömer Osman Umar ile Dr. Melek Yenisu birlikte kaleme aldıkları “Türkiye - Suriye İlişkileri 1923-2023” başlıklı kitapla, Prof. Dr. Olcay Özkaya ise “Bağımsızlığa Giden Yolda Sancak’tan Hatay Devleti’ne Yerel Basın ve Faaliyetleri (1918-1939)” adlı kitabıyla okuyucuyla buluşacaktır. Etkinlik sayesinde panelist akademisyenlerin Hatay’ın tarihsel sürecine dair kaleme aldıkları bilimsel eserlerin kamuoyuyla buluşmasına imkân tanınacak ve böylece söz konusu bilgi birikiminin akademik çevrelerin yanı sıra geniş toplumsal kesimlere aktarılması sağlanacaktır.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Ayten Sezer Arığ, ATAM'ın
“1919 Paris Barış Konferansı” başlıklı
sosyal medya paylaşımını hazırladı.

1919 PARİS BARIş KONFERANSI

Hazırlayan: Prof. Dr. Ayten SEZER ARIĞ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

atam.gov.tr

1918'de sona eren I. Dünya Savaşı'nın ardından barış şartlarını belirlemek amacıyla otuzı aşkın ülkenin temsilcilerinin katıldığı Fransa'nın Paris kentinde bir konferans toplanmıştır. 18 Ocak 1919'da başlayan Konferans'ta İngiltere, Fransa, İtalya, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın yenilmiş olan Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı ve Bulgaristan ile yapılacak barış antlaşmaları ve ülkelerin geleceğine dair konular ele alınmıştır.

atam.gov.tr

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Sert tartışmaların yaşandığı konferansta başta Birleşik Krallık Başbakanı D. Lloyd George ile Amerikan Başkanı Woodrow Wilson ve Fransa Başbakanı George Clemenceau olmak üzere İtalyan Başbakanı Vittorio Emanuele Orlando etkili olmuştur.

atam.gov.tr

Ocak 1919'dan Haziran 1919'a kadar süren Konferans'ın ilk altı ayında, Margaret Macmillan'ın "Paris 1919: Dünyayı Değiştiren Altı Ay" adlı eserindeki ifadesiyle dünyanın başkenti konumundaki Paris'te barış şartları, sınırlar, etnik grupların istekleri, Milletler Cemiyeti ve Uluslararası Çalışma Örgütü gibi kurumların oluşturulması hedefleyen konular görüşülmüştür. Almanya ve müttefiklerinin savaşın sorumlu tutulduğu Konferans'ta, sömürgeleri elinden alınan, ağır tazminat bedeli istenen ve askeri gücü sınırlandırılan Almanya ile 28 Haziran 1919'da Versailles, Avusturya ile 10 Eylül 1919'da St. Germain, Bulgaristan ile 27 Kasım 1919'da Neuilly ve Macaristan ile 4 Haziran 1920'de Trianon Barış Antlaşmaları imzalanmıştır.

atam.gov.tr

Konferans'ta Türklerin İstanbul'dan çıkarılması, Boğazların büyük bir güç tarafından uluslararası denetim altına alınması, Arapların yaşadığı toprakların Osmanlı'dan kurtarılacak Ermenistan, Suriye, Irak, Filistin ve Arabistan'da manda rejimlerinin kurulması tartışılmıştır.

atam.gov.tr

Sonuç olarak 1919 yılı Ocak ayında 1920 yılı Ocak ayına kadar süren Paris Barış Konferansı ile barışı korumak amacıyla Milletler Cemiyeti kurulmuş, cemiyetin denetiminde manda sistemi getirilmiştir. Türklerin Avrupa'dan atılması istenmiş, Yunanistan'a İzmir'i işgal etme hakkı tanıtarak Osmanlı'nın sonunu getiren Sevres Antlaşması'nın temelleri atılmıştır.

atam.gov.tr

Paris Barış Konferansı'nda alınan karar gereğince İzmir 15 Mayıs 1919'da Yunan askeri tarafından işgale uğramıştır. Bu gelişmeler Mustafa Kemal Paşa liderliğinde Türk Milleti'nin Milli Mücadele hareketini başlatmasına yol açmış, bu hareketin başarıyla sonuçlanması üzerine 24 Temmuz 1923'te 'İtilaf' devletleri ile imzalanan Lozan Barış Antlaşması, 10 Ağustos 1920'de Paris'te Osmanlı Devleti temsilcileri tarafından imzalanan Sevres Barış Antlaşması'nı geçersiz kılmıştır.

atam.gov.tr

Çekoslovakya, Yugoslavya ve Polonya gibi yeni devletlerin kurulduğu Paris Barış Konferansı'nda istenilen adil bir barışın temeli atılamadığı için Avrupa'da yeni sorunlar ortaya çıkmış, yirmi yıl sonra iktidare nazaran daha uzun süren yeni bir dünya savaşının ortaya çıkmasına zemin hazırlanmıştır.

atam.gov.tr

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu, ATAM'ın
“Türk-Alman Dostluk Antlaşması
(18 Haziran 1941)” başlıklı sosyal
medya paylaşımını hazırladı.

Türk-Alman Dostluk Antlaşması (18 Haziran 1941)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Mehmet HACISALİHOĞLU
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

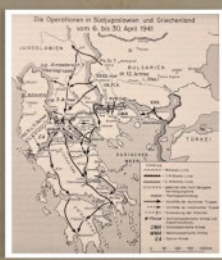

II. Dünya Savaşı başladıktan sonra hem Nazi Almanyası hem de İngiltere Türkiye'nin kendi taraflarında savaşa girmesi için girişimlerde bulunuyordu. Almanya tarafından gelen teklifler Alman büyükelçisi Franz von Papen tarafından Türkiye hükümetine iletiliyordu. Bu tekliflere cevap olarak Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Türkiye'nin böyle bir savaşı yürütebilecek silah gücüne sahip olmadığını gerekçe göstererek tarafsızlık politikası takip ediyordu.

1941 yılının Mart ayında Bulgaristan Almanyaya'nın yanında savaşa dâhil oldu. Almanyaya, 1941'in Nisan ayında Yugoslavya ve Yunanistan'ı işgal etti ve ve Türkiye sınırına ulaştı. Hitler, Balkan operasyonunun başlangıcında Türkiye'ye saldırma niyetinin bulunmadığına dair güvence vermişti. Bu güvenceleri içeren mektubu Almanyaya Ankara Büyükelçisi von Papen İsmet İnönü'ye iletti. İşgal tamamlandıktan sonra Türkiye sınırına asker yığılması talimatını verdi.

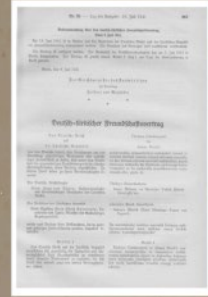
Türkiye'nin tarafsızlığını ve dostluğunu temin altına almak isteyen Almanya'nın teklifi ile Ankara'da 18 Haziran 1941 tarihinde Almanya büyükelçisi Franz von Papen ve Türkiye Dışişleri Bakanı Şükrü Saraçoğlu tarafından bir Türk-Alman Dostluk Anlaşması imzalandı ve aynı gün yürürlüğe girdi. Anlaşmanın on yıl boyunca geçerli olması öngörülmüyordu.

Türk - Alman Dostluk Paktı İmzalandı

[illegible]

Anlaşmanın ilk maddesinde, *"Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'i, arazilerinin masumiyetine ve tohumiyeti müdâhalesine mütekabilen rüyet ve doğrudan doğruya veya dolayısı ile yekdigeri alyahine mütevelçih her türlü harekattan tevakkı emelgi taahhüt ederler."* denmektedir. Yani iki ülke karşılıklı toprak bütünlüğüne saygı gösterdiklerini ve birbirlerine karşı doğrudan veya dolaylı herhangi bir saldırıya kalkışmayacaklarını taahhüt ediyorlardı.

Anlaşma imzalandıktan sonra, Almanya Türkiye'nin en büyük ticari partneri haline gelmiştir. Almanya'nın beklentilerine uygun olarak Türkiye ayrıca Avrupa'dan Türkiye'ye Yahudi kabulünü de sınırlandırmıştır.

— *Paktın takviye ettiği dostluk* —
Millî Şefimizle Führer
arasındasamimîtebrikler

«Bugün iki memleketimiz ve milletlerimiz karşılıklı bir itimad devresine, daima orada kalmak kat'i azmle giriyorlar»

Nazi Almanyası ile Türkiye arasında imzalanan bu anlaşma 23 Şubat 1945'te Türkiye'nin Almanya ve Japonya'ya savaş ilan edişine kadar devam etmiştir. Fakat Almanya yenilmiş olduğundan Türkiye'nin Almanya'ya karşı doğrudan bir silahlı müdahale gerçekleştirmediği. Bu şekilde Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler Cemiyetinin kurucu üyelerinden biri olarak cemiyete katılması mümkün olmuştur.

ULUS

Almanya ile olan münasebetlerimiz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyelerimizden
Prof. Dr. Zehra Aslan, ATAM'ın
“Mustafa Kemal Atatürk'ün 3. ve
Son Trabzon Ziyareti (10-12 Haziran 1937)”
başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

Mustafa Kemal Atatürk'ün
3. ve Son Trabzon Ziyareti
10-12 Haziran 1937

Hazırlayan: Prof. Dr. Zehra ASLAN
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

atam.gov.tr

Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'nin zaferle sonuçlanmasının ardından çıktığı yurt gezilerindeki duraklarından birisi olan Trabzon'u üç defa ziyaret etmiştir. 15-17 Eylül 1924 tarihleri arasında gerçekleşen ilk ziyaretinin ardından ikinci defa geldiği (27-29 Kasım 1930) şehirden ayrılırken tekrar geleceği sözünü verdikten sonra limandan ayrılmıştır. Üçüncü ve son ziyareti için ise 8 Haziran 1937 tarihinde İstanbul'dan İzmir (Ege) Vapuru'yla saat 15.30'da Trabzon'a doğru yola çıkmıştır.

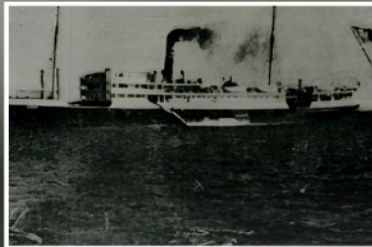
atam.gov.tr

Atatürk, ziyareti boyunca Vilayet Daimi Encümeninin 18 Mayıs 1931 tarihli kararıyla Trabzon İl Özel İdaresi tarafından kendisine hediye edilen Soğuksu'daki Köşk'te ikamet etmiş. Trabzon'a yaptığı bu son ziyarette tüm şahsı mallarını millete bağışladığına dair kararını, yine bu Köşk'te (11 Haziran gecesi) açıklamıştır.

atam.gov.tr

Atatürk, İzmir Vapuru'yla 10 Haziran'da görkemli bir karşılama töreni ile geldiği Trabzon'dan, 12 Haziran günü ani bir kararla ayrılmıştır. Sabaha karşı saat 03.30 gibi Soğuksu'daki Köşk'ten hareket etmiş, ardından giderken güvercinlerin olduğunu gördüğü Belediye önünde otomobilini durdurmuş ve otomobilinden inerek bir dükkândan aldığı mısır ile kuşları beslemiştir. Daha sonra iskeleye geçerek saat 05.30'da Trabzon Limanı'ndan hareket etmiştir.

atam.gov.tr

Atatürk'ün seyahati

Büyük Şef bugün öğleden sonra

Trabzona hareket ediyor

Ulu Önderin Şark'taki tetkik seyahatlerinden

sonra gene şehrinize avdetleri muhtemeldir

10 Haziran Perşembe günü saat 14.00 sularında Atatürk'ü taşıyan Ege Vapuru'nun Trabzon Limanı'na yaklaşmasıyla Trabzon'da heyecan artmış. Atatürk'ü karşılamak için halk, limana akın etmiştir. Atatürk, bu yoğun kalabalık nedeniyle tören kıtasının arasında güçlükle yürüyüp otomobiline binerken kendisine gösterilen ilgiden etkilenmiş ve "Bu kadar saygı ve sevgi ve bağlılık karşısında bir naçiz kalbin durmaması, yine o milli heyecanın verdiği kuvvet sayesinde ancak mümkün olabilmektedir." demiştir.

atam.gov.tr

Atatürk, ikinci gün (11 Haziran 1930) ziyaretleri kapsamında okullara, Valiliğe, Cumhuriyet Halk Partisine giderek incelemelerde bulunmuş ve Trabzon hakkında bilgi almıştır. Daha sonra gittiği III. Umumi Müfettişlik Merkezinde; Erzurum, Kars, Erzurum, Rize, Gümüşhane, Çoruh ve Ağrı illerinin valileri, belediye başkanları, umumi meclis üyeleri, parti ve halkevi başkanları, milli kurumlar başkanları, halk temsilcileri ve üyeleri tarafından karşılanmıştır. Trabzon Halkevinin ziyaret ederek fiziki şartların iyileştirilmesini istemiştir. Son olarak askeri garnizona geçerek askerlerle sohbet etmiştir.

atam.gov.tr

Atatürk'ün Trabzon'dan bu ani ayrılışının nedeni, III. Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in planına göre uzun süre kalması gerektiği halde mevsimin bu muntaka için müsait olmaması. Trabzon'da gördükleri ile yaptığı görüşmelerin yeterli olduğu düşüncesidir. Atatürk, tekrar gelme arzusunu belirttiği Trabzon'a son mesajını Tahsin Uzer'e gönderdiği telgrafıta şöyle vermiştir: "Trabzon'dan şimdi ayrılıyorum. Ben ayrılırken sen Trabzon'dan bütün Şark vilayetlerine benim derin muhabbetlerimi ve Türk Şark'ının 18 sene evvel bana gösterdiği itimadını daha yüksek ve daha feyizli kuvvet ve kudret membar olarak tanıdığını onlara benim tarafından lütfen bildiriniz."

atam.gov.tr

Haberleşme Üyelerinden

ATAM Haberleşme Üyelerimizden Prof. Dr. Celal Metin, ATAM'ın "Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)" konulu sosyal medya paylaşımını hazırladı.

Amasya Genelgesi

(22 Haziran 1919)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Celal METİN
ATAM Haberleşme Üyesi

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti ve İtilaf Devletleri adına İngiltere ile imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'nın, başta İstanbul olmak üzere, tüm Osmanlı coğrafyasını işgale açık hâle getirmesini, devleti yönetenler kabullenirken Türk milleti kabul etmemiştir. Özellikle Yunanlıların İzmir'i işgali ile başlayan milli tepki, Kurtuluş Savaşı'nın hem örgütlü hem de silahlı direnişini hızlandırmıştır. Ateşkes Antlaşması'nın ağır koşullarına karşı çıkan birçok milli mücadele yanlısı asker ve sivil, Anadolu'ya gizli veya açık yollardan geçerek burada başlayan yerel direnişlere gönüllü katılmaya başlamışlardır.

Asıl önemli gelişme, 19 Mayıs 1919'da Anafartalar Kahramanı Mustafa Kemal Paşa'nın, "9. Ordu Kıtaat Müfettişi" resmi göreviyle, Samsun'a çıkışı ve Milli Kurtuluş hareketine katıldığı açıklamasıdır. Bu aynı zamanda Milli Mücadele'ye katıldığını açıkça duyuran üst düzey bir komutanın, Türk ordusunun, bir kurtuluş savaşı başlatan Türk Milleti'nin, yanında yer aldığını ve birlikte olduğunu dünyaya ve Osmanlı Devleti'ni yönetenlere de ildir.

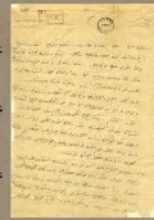
Kuruluş Savaşı'nda ordu-millet bütünleşmesi ve ordunun öncülüğünü Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının şahısında hayat bulmuştur. Bu doğrultuda, Milli Mücadele'nin gereği, amacı, yol ve yöntemi, 22 Haziran 1919'da açıklanan Amasya Genelgesi ile belirlenmiştir.

Genelge'nin içeriğinden önce Genelge'ye imza koyanların veya teyit edenlerin neredeyse tamamının asker olması, Türk Milleti'nin ordunun öncülüğünde ve himayesinde bir kuruluş savaşına çağırılması belirleyici özelliklerindendir. Açıkça ilan edilen dört madde ve gizli tutulan iki madde ile altı maddeden oluşan Amasya Genelgesi, bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından kaleme alınmış; ilgili komutan ve alt rütbelilere onaylanıp dağıtılmıştır. Genelgenin en vurucu ve önemli maddesi, ilk maddedir.

Bu genelgenin ilk maddesindeki, "Vatanın bütünlüğü, milletin ıskıltalı tehlikesidir. Hükümet-i merkeziye-i Filâf devletlerinin te'sir ve murakabesi altında mahsûr bulundugundan der'uhde ettiği mes'ûliyetin tahdidi ifâ edememektedir. Bu hâl milletimizi mar'dum tıttırdıyor." Haddeleri içinde bulunulan durumun tespiti karşılık gelir.

Aynı maddedeki, "Milletin ıskıltalı yine milletin azam ve kararı kurtaracaktır. Millet'in hâl ü vaziyetini derpis etmek ve sadâ-yı hukûkunu cihâna ıttırdirmek için her türlü te'sir ve murakabeden âzâde bir hey'et-i milliyetin vücûda elzomidir." Haddeleri ise güç ve dayanığın ne olduğu; mücadeleyi millete mal etme niyeti ve izlenecek yol ile yöntemi ortaya koyar.

Yine bu maddenin devamındaki, "Bunun için bir'umuhâzere her tarafın vaki' olan teklif ve arzâ-yı millî üzerine Anadolu'nun bir'vücûdî en enin mahallî olan Sivas'da millî bir kongrenin ser'atın in'ikâdî takarrur etmiştir. Bunun için tekmil vilâyet-i Osmanîyenin her livâsından ve firkahatılâfın nazâr-ı dikkate alınmak üzere ve millet'in f'iondâna müharî üç kadur zâatın sür'at-ı münâkıbe ile yetmiş üçerer kâfîr yola çıkardıkları te'ahhüdüdür." Haddelerinde ise yerel güçlerin temsilcileri yoluyla toplanacak bir milli kongre ile milletin kaderini eline alma çağrısı vardır.

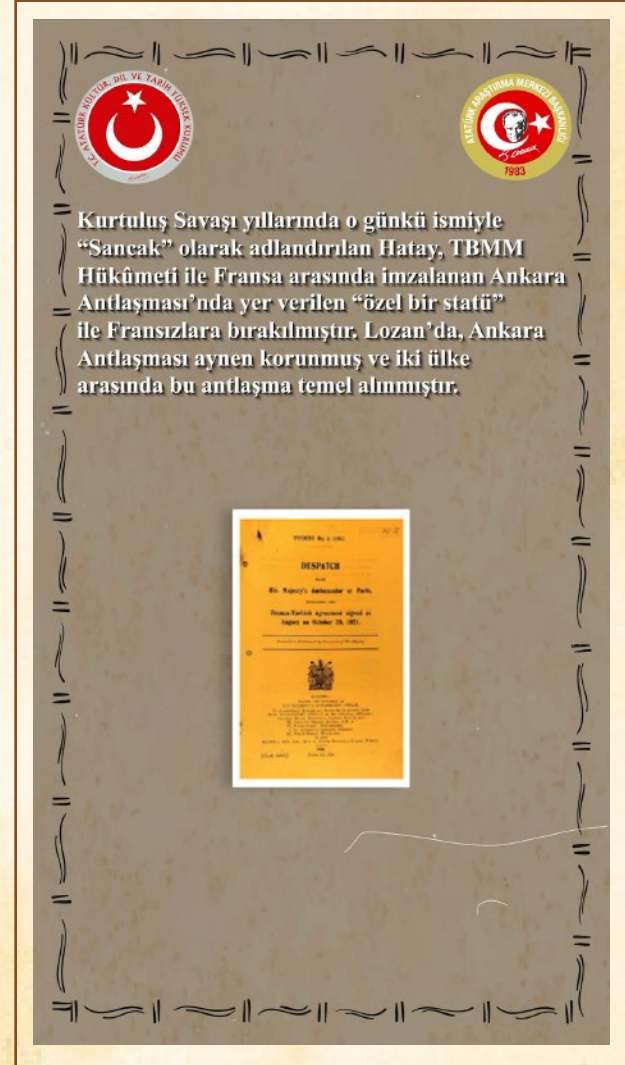
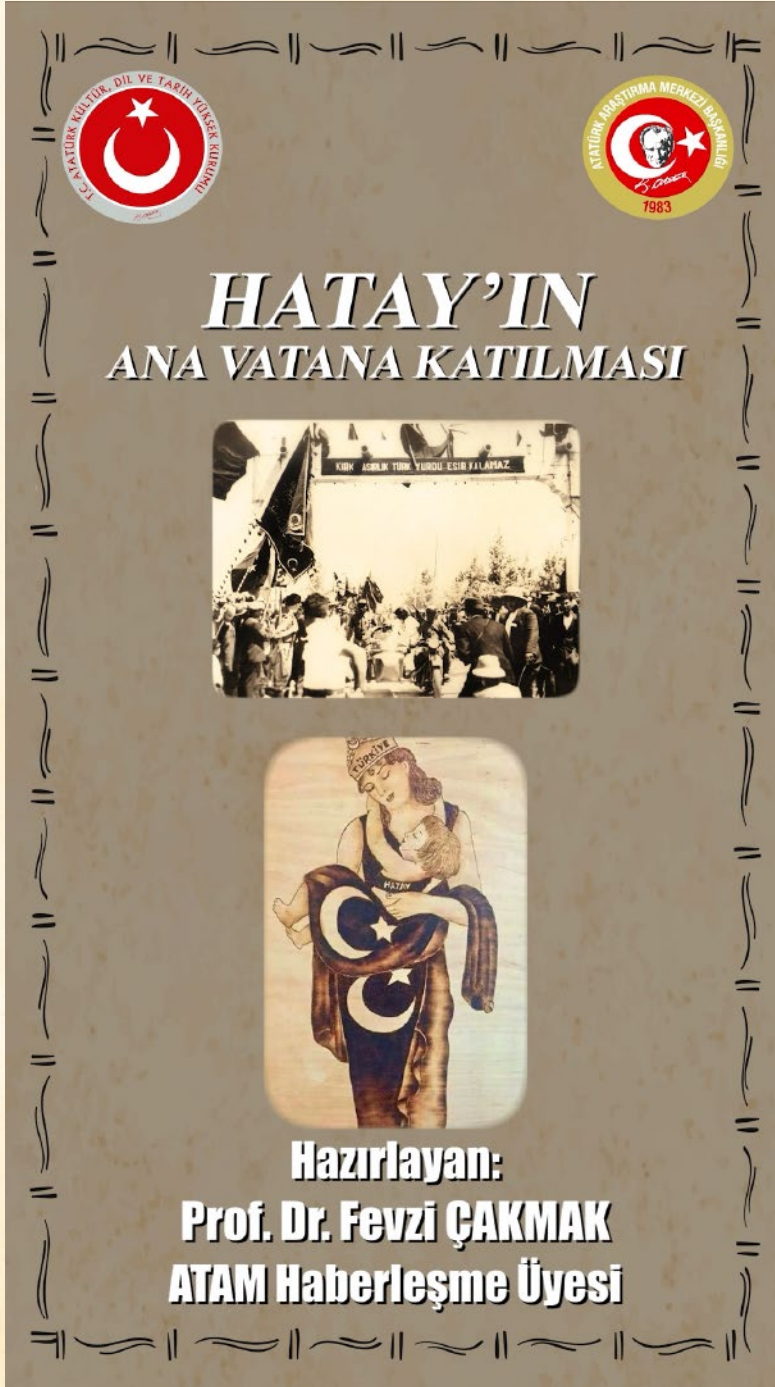
Türk Kurtuluş Savaşı, milli bir kongre ile güç birliğinin sağlanması, ardından milli bir meclisin açılıp milleti temsil sorumluluğu içinde işleri yoluna koyup düşmanı ülke topraklarından kovması ile sonuçlanmıştır. Bu ise Türk milletinin bir bütün olarak milli bir mücadele gerçekleştirmesinin eseridir. Bu eserin oluşmasında ilk çağrı ve yol haritası sunan, Amasya Genelgesi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun en temel özelliği olan Milli Egemenlik fikrinin ortaya atıldığı ilk belge olan Amasya Genelgesi, Türk Kurtuluş Savaşı'nın ilk önemli tarihî belgesidir.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Haberleşme Üyelerinden

ATAM Haberleşme Üyelerimizden Prof. Dr. Fevzi Çakmak, ATAM'ın "Hatay'ın Ana Vatana Katılması" konulu sosyal medya paylaşımını hazırladı.

1936 yılında Fransa, Hatay üzerindeki egemenlik hakkını Suriye'ye devretmeyi öngörmüştür. Bu karara itiraz eden Türkiye, 9 Ekim 1936'da Fransız Hükûmetine bir nota vermiştir. Fransa, konunun çözümünde Milletler Cemiyetinin rol almasını teklif etmiş, Türkiye de bunu kabul etmiştir.

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1 Kasım 1936 tarihinde TBMM'nin yasama yılı açılış konuşmasında "milletin bu gece gündüz meşgul eden başlıca büyük bir mesele" olarak nitelendiği "İtaliya'nın bu Türk olan İskenderun-Antakya ve çevresinin geleceğinin üzerinde ciddiye ve katıyetle durulması gereken 'millî bir dava' olduğunu vurgulamıştır.

Hatay "halkın yalıtı davasıdır ve leop ederse yine şahsen halletmem gerekir" ifadelerinin sahibi Atatürk, 6 Ocak 1937'de Eskişehir'e gitmiş ve burada Başbakan İsmet İnönü, Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak, Dışişleri Bakanı Teyfik Rüşü Aras ve İçişleri Bakanı Şükrü Kaya ile görüşmüştür. Görüşme sonrası "bir askeri hareketin başlangıcı gibi yorumlanabilecek şekilde" doğrudan Konya'ya geçen Gazi, askerî birlikleri denetlemiştir. Atatürk'ün söylemleri ile bütünleşen Türkiye'nin tezi, Hatay'ın bağımsız bir devlet statüsü kazanmasıydı. Ve Türkiye, bu tezini Fransa başta olmak üzere tüm dünyaya kabul ettirmeyi başarmıştır.

27 Ocak 1937'de Türk ve Fransız temsilciler arasında gerçekleşen görüşmeler ve sonrasında imza edilen anlaşmalar sonrası Hatay'ın statüsü ve anayasasını yürürlüğe giriş tarihi olarak da 29 Kasım 1937 tarihli kararlaştırılmıştır. 3 Mayıs 1938'de seçmen kayıt çalışmaları başlamıştır. Fransa'nın, Hatay'daki Türk çoğunluğunun hakimiyetini engellemeye yönelik faaliyetlerde bulunması Türk Hükûmetinde rahatsızlık yaratmış, sorun Milletler Cemiyetine şikâyet edilmiştir.

Sürecin uzamasından son derece rahatsız olan Cumhurbaşkanı Atatürk, hem yabancı basında hastalığı hakkında çıkan haberlere bir yanıt vermek hem de Hatay'da Türklere yönelik baskı yapan Fransız yöneticilere bir uyarıda bulunmak adına, ölümünden önceki son yurt içi seyahatini Mersin ve Adana'ya gerçekleştirmiştir.

19 Mayıs 1938'de Ankara'dan ayrılan Gazi, 20 Mayıs'ta Mersin'de, 24 Mayıs'ta Adana'da piyade ve topçu birliklerinin geçit törenini izledikten sonra akşam saatlerinde Ankara'ya dönmüştür. Atatürk'ün bu seyahatinden kısa bir süre sonra Fransa, yapılacak seçimlerde Türk tarafının haklarını korumak adına Türk askerinin Hatay'a girişine izin vermiştir. Temmuz ayının ikinci yarısında seçim çalışmaları tekrar başlamıştır.

Yapılan seçimler sonucunda 40 üyeden oluşan Meclis'e 22 Türk vekili seçilmiştir. 2 Eylül 1938'de Hatay Cumhuriyeti'nin meclisi açılmıştır. Türk vekiller Türkçe yemin ederek göreve başlamıştır. Meclis Başkanlığına Abdülhamit Türkmen, Cumhurbaşkanlığına Tayfur Sökmen seçilmiştir. Hükûmeti kurma görevi de Abdurrahman Melik'e verilmiştir. Milletler Cemiyeti tarafından hazırlanan anayasa meclis tarafından kabul edilmiş, devletin adı "Sancağ" yerine "Hatay" olarak değiştirilmiştir.

Hatay'ın Türkiye'ye bağlanması konusunda Türkiye ile Fransa arasında yapılan görüşmeler 24 Haziran'da olumlu sonuçlanmıştır. 23 Haziran 1939'da Paris'te "Türk-Fransız Deklarasyonu" imzalanırken aynı gün Ankara'da, Hatay'ın Türkiye'ye katılımını sağlayan anlaşma imzalanmıştır. Anlaşma metni 30 Haziran 1939 tarihinde TBMM tarafından onaylanmıştır.

Türkiye ile Fransa arasında varılan anlaşmanın ardından Hatay Meclisi, 29 Haziran 1939'da oy birliği ile Türkiye'ye bağlanma kararı almıştır. 7 Temmuz'da "Hatay Vilayeti Kurulmasına Dair Kanun" TBMM'de kabul edilmiştir. 11 Temmuz'da Hatay'ın ilk valisi olarak Sükrü Sükmensüer atanmıştır. 23 Temmuz'da, 21 yıldır askeri kışlada dalgalandıran Fransız bayrağı indirilerek yerine Türk bayrağı çekilmiş ve Fransızlar Hatay'dan ayrılmıştır.

2025 HAZİRAN

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı

0312 285 65 11 -
0 312 285 55 12

Üniversiteler Mah.
Toplum Cad. No.5
Çankaya / ANKARA

bilgi@atam.gov.tr

www.atam.gov.tr

emagaza-atam.ayk.gov.tr

Atam.Baskanlik

AtamBaskanlik

atambaskanlik

@AtamBaskanlik

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI | 2025 BÜLTEN

